

Evriwan long yumi i gat ol kaen raet ingkludum raet blong harem sef mo gat respek onlaen mo long barava laef. Yumi sori blong luk se plante man oli fesem strong toktok, rabisfasin mo fasin blong no laekem man nating.

Fasin blong no laekem man nating onlaen hemi fasin blong atakem man long internet, long saed blong laef blong hem, komuniti blong hem, seks blong hem o kantri blong hem – olsem yia blong hem, bilif long God, kala blong skin, wea ples hemi kamaot long hem, lanwis, hu hemi laekem blong gat seks wetem mo wanem hemi laekem long saed ia, o handikap blong hem.

Ol samting ia i save spolem ol man, mekem se oli sad, kros mo fraet blong soem stret fes blong hem.

‘Stret fasin’ hemi fasin we evriwan long yumi i harem sef, gat respek mo save stap olsem nomo, nomata long histri blong hem, komuniti, kantri blong hem o hao hemi tok.



Hao nao mi save soem se mi gat gudfasin?

1. Tekem taem blong lisin mo lan, leftemap save blong yu long saed blong ol man we oli no sem mak olsem yu, andastanem olgeta.
2. Respektem ol man we oli defren mo agri se i stret olsem, ingkludum kalja blong olgeta, kantri we oli kamaot long hem, ol bilif blong olgeta o olsem wanem oli laef.
3. Mekem gudfasin long narafala man, gat gud tingting taem yu dil wetem long internet; dil wetem ol narafala man sem mak olsem we yu wantem se oli dil wetem yu.
4. Sapotem ol fren we maet oli fesem hadtaem bitim yu – o we oli nidim help.

Sapos yu bin lukim o safa from fasin blong no laekem man nating:

1. Blokem eni man we yu nomo wantem toktok o dil wetem hem, eni man we i mekem se yu harem no sef o nogud. Blong faenemaot hao blong mekem long Facebook, visitim [Help Centre](#).
2. Ripotem eni man o mesej we i mekem se yu harem nogud o no sef. Blong faenemaot hao blong mekem long Facebook, visitim [Help Centre](#).
3. Toktok wetem wan man we yu trastem hem blong karem sapot mo advaes, olsem wan gudfala fren, famle, lida blong jios, wan oganaesen we i lukaotem raet blong ol woman mo pikinini o wan tija.

Samfala wei blong mekem se i no gat eni samting i save spolem yu mo narafala man onlaen:

1. Lukaot gud long imel blong yu wetem ol kaon blong yu long internet (olsem Facebook mo ol narakaen ples olsem) long tufala wei ia: [setimap ol strong paswod \(we hemi rod blong yu blong konek wetem internet\)](#) mo [tu \(2\) stamba samting blong jekem se i stret - long Inglis oli tokbaot 'two-factor authentication'](#). Askem wan man we yu trastem hem blong givhan long yu sapos yu nidim help.
2. No serem infomesen long saed blong yu olsem ples we yu slip long hem, fon namba blong yu o eni samting long saed blong bank akaon blong yu wetem ol man we yu no save olgeta.
3. Sapos yu lukim wan samting onlaen we yu no laekem o yu no andastanem bambae yu mas talemaot long wan man we yu trastem hem.
4. Taem yu wantem sanem mesej blong mekem fren mo talem yes long olgeta we oli askem blong mekem fren wetem yu meksua se yu rili save man ia.

TINGBAOT: Evriwan long yumi i gat ol kaen raet ingkludum raet blong harem sef mo gat respek onlaen mo long barava laef. I stap long yumi evriwan blong meksua se internet hemi wan ples we i sef blong evriwan.

Blong save moa, visitim pej blong Netsafe New Zealand long saed blong [support with hate incidents](#), mo long saed blong rabisfasin onlaen we hemi [gender-based](#) mo [gender identity-based](#).

